

”Polisen skjuter och vi försvarar oss”

– Jag har ett stort ärr efter ett batongslag i huvudet som nästan dödade mig, säger Mijael Carbone, talesperson för cirka 120 mapuchefamiljer i området Temuicui.

I Chile gör antiterroristlagar det nästan omöjligt för landets ursprungsfolk att kämpa för rätten till mark. Lagarna tillåter anonyma vittnen och extremt långa fängelsestraff. Mijael Carbone, som tillhör mapuchefolket, är en av dem som ändå strider om marken.

– Där bakom de igenväxta buskarna, där gömmer de bussarna. Vi kör långsamt längs grusvägen vid en dal omringad av gröna kullar. 24-åriga Mijael Carbone sitter vid ratten och berättar. Han bromsar in och vänder sig för att peka ut mot buskarna bakom en inhägnad. Jag kisar kraftigt, men ser bara nosen av en stor grön buss. Den är ett av ett tiotal fordon som den chilenska militärpolisen har i beredskap i området för att slå till mot protesterande mapuche.

– De kan skjuta om de känner sig provocerade, så vi kör vidare, säger den unge Mijael.

Vi befinner oss cirka 70 mil söder om huvudstaden Santiago, nära staden Temuco. I kommunen Ercilla ligger området som kallas

för den röda zonen i konflikten om jorden mellan den chilenska staten, skogsbolagen och mapuchefolket.

När spanjorerna kom till det som idag är Chile i mitten av 1500-talet, levde ursprungsbefolkningen mapuche i den södra delen av landet. Spanjorerna lyckades aldrig erövra mapuchefolkets land utan det blev den självständiga staten Chile som flera hundra år senare tillskansade sig större delen av mapuchefolkets territorium – år 1883. Den chilenska staten tog då tre miljoner hektar och auktionerade ut till chilenska och utländska kolonistörer. Mapuchefolket fick behålla en halv miljon hektar.

– Det var rena stölden, utan någon som helst kompensation. Det är detta vi har ärvt och det är den

kampen vi nu för vidare, kampen för att återerövra våra territorier, berättar Mijael Carbone.

Det är tidig kväll och vi sitter i en nästan tom restaurang i centralorten Temuco, efter att ha tillbringat dagen hemma hos Mijael.

När vi gick in på restaurangen kastade Mijael en menande blick på två män i randiga t-shirts, civilklädda poliser som helt öppet skuggar honom var han än rör sig. Vi såg dem redan dagen innan utanför domstolen, där jag mötte Mijael för första gången.

Mijael Carbone tillhör en grupp på omkring 120 mapuchefamiljer i området Temuicui. Han är verkén, det vill säga talesperson.

– Vi har en väldigt klar bild av vilken mark som tillhör oss. Vi från Temuicui har historisk rätt till 3 800 hektar. Hittills har vi återerövat 2 000.

Mijael talar lugnt och lågmält. Inte

en enda gång höjer han rösten eller visar på några starka känslor.

– Vi går till gårdsägarna och pratar med dem. Vi upplyser dem om att den mark de lever på tillhör oss. Vi föreslår dem att ta kontakt med myndigheterna, som kan ge dem ersättning, antingen i pengar eller i form av ny mark. Det är en fråga som staten måste lösa. En del har lämnat gården frivilligt med en sådan lösning, men de flesta har vägrat. Och då ockuperar vi gården. Fredligt.

Han gör en paus.

– Tills polisen kommer. De skjuter och vi försvarar oss.

Ockupationsrörelsen – eller för att använda Mijael Carbones ord återerövringsrörelsen – omfattar inte alla eller ens de flesta mapuches. Det finns enligt den senaste folkräkningen cirka 600 000 mapuche i Chile, vilket utgör 4 procent av landets befolkning. De allra flesta har emigrerat till

städerna eller blivit enskilda bönder och integrerats i det chilenska samhället. Andra som fortsätter att leva i kollektiv har tagit emot statliga bidrag och lån och nöjt sig med det. Och det finns de som Mijaels folk i Temucucui som kämpar för att återta de territorier som den chilenska staten tog ifrån dem för 130 år sen.

Araucanía, mapucheregionen, är idag den fattigaste delen av Chile, ett land som sticker ut i Latinamerika för sin snabba ekonomiska tillväxt och för sina enorma sociala klyftor. Och bland de allra fattigaste i landet finns åtskilliga mapuche, många av dem är jordlösa.

Sedan Chile övergick från militär-diktatur till demokrati 1990 har mapucheockupationerna ökat för varje år. De flesta har slutat med våldsamma polisingripanden, tre unga mapuche har dödats av militärpolisens kulor, många fler har skadats och ytterligare många andra har fängslats.

Skadad och fängslad har Mijael Carbone blivit många gånger. När han var åtta år kom militärpolisen och välte allt i hemmen hos några familjer i Temucucui. Mijael var i skolan och sprang hem för att skydda sin mormor. Då sköt polisen honom med gummikulor i båda fötterna.

Första gången han greps var han 15 år. Han misshandlades svårt, både då och vid senare gripanden.

– Jag har ett stort ärr efter ett batongslag i huvudet som nästan dödade mig.

Men Mijael säger inte ett ord om ett annat övergrepp han utsattes för och som jag får höra senare av andra personer. Polisen hängde honom med ett rep runt fötterna upp och ner på en helikopter och höll honom under vattnet flera gånger i en sjö. För att skrämma honom och de andra rebelliska mapuche.

– Det förekommer tortyr här i Chile, säger han och gör en ny demonstrativ paus. Men låter vi dem skrämma oss till tystnad så kommer vi aldrig att få upprättelse.

Mijael beskriver en situation där staten agerar i maskopi med de stora skogsbolagen, som äger hundratusentals hektar mapuchemark.

– Både bolagen och gårdsherrarna har privata arméer som vaktar egendomarna, och som tilläts ta lagen i egna händer, säger han. Vissa grupper inom mapuche sätter eld på skogsbolagens lastbilar och

maskiner. Enligt myndigheterna och chilensk media så sätter de också eld på hus och skolor, något som förnekas bestämt av de radikala mapuchegrupper som valt våldsamma aktioner för att sätta press på staten.

Bolagen och gårdsägarna har länge anklagat centralregeringen för passivitet och tolerans mot mapuchegrupper som de anklagar för att vara terrorister. De har sett det som naturligt att ha beväpnade vakter för att skydda sig. Och nu har regeringen hörsammat deras krav på ett mer resolut agerande. I juli beslutade inrikesministern att förstärka militärpolisens närvaro i framför allt Ercilla, för att som det heter "upprätthålla lagen och försvara den privata äganderätten".

De senaste åren har polisrazzior i mapuchebyar blivit vardagsmat, ofta sker de i gryningen. Polisens våldsamma intåg i hem där det finns barn har kritiserats hårt av olika människorättsgrupper. Förra året skottskaades en ung tonåring med en gummikula i tinningen, vilket fick FN-organet Unicef att ryta till och kritisera det brutala polisagerandet.

Men anmälningarna mot polisbrutaliteten leder aldrig till att någon fälls. Samtidigt duggar anklagelserna mot mapucheledarna tätt. Mijael själv har det senaste året suttit i husarrest och kommunal arrest – det vill säga att han inte får röra sig utanför sin kommun – anklagad för att ha skjutit mot en polis under en utredning om en häststöld.

– De kan skjuta om de känner sig provocerade, så vi kör vidare, säger Mijael Carbone när vi kör längs en grusväg omringad av gröna kullar.

– Alla anklagelserna mot Mijael är påhittade. Han var inte ens där när polisen sköts, säger advokat Nelson Miranda, som har tagit på sig försvaret av flera mapucheledare i konfliktområdet.

Nelson Miranda berättar att myndigheterna satt i system att fejka anklagelser för att begränsa mapucheledarnas rörelsefrihet genom ständiga rättsliga processer.

– Under processen, som kan ta flera år, beslutar domarna om husarrest eller andra begränsningar. Det är ett mycket smart sätt att neutralisera ledarna. De kan inte ta sig till andra orter för att organisera och leda kampen. Och man inser att fejkandet är systematiskt eftersom alla processerna slutar med att brottet inte kan styrkas och den anklagade frias, förklarar han.

På chilensk tv visas program om de anlagda bränderna i Araucanía. Chilenarna får höra om mapucheterrorister som härjar vilt och rädda bönder som beväpnar sig för att inte se sina hem sättas i brand.

Mijael Carbone blir upprörd, bilden är osann. Regeringen skickar fler poliser till området och beskriver mapuche som terrorister, det kan bara förvärra konflikten, säger han.

– Den enda lösningen som regeringarna har kommit med är mera förtryck. Hur många ska behöva dö

för att de ska inse att det här är en fråga om historisk rättvisa?

Hur långt är ni beredda att gå?

– Så långt som det krävs, vi ska inte sluta förrän vi har segrat.

Har ni segrat när ni utropat en självständig mapuchenation?

– Vi kan tänka oss autonomi inom den chilenska staten, men vi kan också tänka oss att vi blir en självständig stat som samlever sida vid sida med Chile.

Men kraven på självständighet kan skrämma bort många chilenare som skulle kunna stödja er kamp, tror du inte det?

– Fattiga chilenare räds inte vår kamp, de enda som räds vår kamp är den rika överklassen och de transnationella skogsbolagen.

Är du inte rädd för ditt liv?

– Jag har min fru och min dotter, och det är klart att jag kan bli orolig. Men jag skulle inte kunna stå rakryggad eller se dem i ögonen om jag blev av nu. Det här handlar också om deras framtid. Och att dö, vad är det? Alla har sin tid, alla kommer förr eller senare att dö.

Text och foto:
Rubio Valenzuela
Frilansjournalist